

Сөрөг керр орчинд тарах гэрлийн стационар ТЕ долгионы оронд диэлектрикийн функц параметруудаас хамаарах нь

Г. Очирабат, О. Нямсүрэн

Оюутын Физикийн Лаборатори, ФЭС, МУНИС

Сөрөг керр орчинд тарах гэрлийн стационар ТЕ нахижгаан соронзон долгионы оронгийн амплитудууд дийлэлектрикийн функцээр илэрхийлгэдэг ба түүний координатаас хамаарах хамаарлыг тодорхойлох квадратур томъёо [2-3] дөрвөн сүл параметр шүүшиг. Бид энээр параметруудын утгын огторгуйшуудыг дэлтэй огторгуйшиудал хувааж үүссэн дэлтэй огторгуй тус бүрийн хэмжээн дээр дийлэлектрикийн функцийн координатаас хамаарах өвөрмөц хамаарлыг тогтоов.

ОХ-тэнхлэгийн дагуу гүйхийн хамт OZ тэнхлэг дагуу тарах гэрлийн стационар цахилгаан соронсон долгионы орон :

$$\begin{aligned} E_y &= e(z) \tau \exp(i\phi_e), \\ H_x &= iH(z) \tau \exp(i\phi_H), \\ H_z &= h(z) \tau \exp(i\phi_e), \quad \tau = \exp(i(\beta kx - \omega t)) \end{aligned} \quad (1)$$

Үүнд $e(z), H(z), h(z)$ - амплитудууд, β - рефракцийн тогтмол, k - вакуум дахь долгионы векторын модуль, ϕ_e, ϕ_H - фазуул.

Максвеллийн тэгшитгэлүүдэд

$$\mu_0 c \vec{H} \rightarrow \vec{H}, \quad |\alpha| \vec{E} \rightarrow \vec{E}, \quad kz \rightarrow z$$

гэж тавья. α - керрийн тогтмол.

Сөрөг керр орчинь дийлэлектрикийн функц

$$\epsilon = \epsilon_r - \epsilon^2 - A^2 \quad (2)$$

$$\begin{aligned} \epsilon_r - \text{дийлэлектрикийн} &\quad \text{тогтмол.} \\ \epsilon^2 &= \epsilon_r - \epsilon, \quad \epsilon \leq \epsilon_r \end{aligned} \quad (3)$$

Максвеллийн тэгшитгэлүүдээс

$$\frac{d}{dz} H^2 = 2(\beta^2 - \epsilon) e H \cos \Delta \phi, \quad (4.1)$$

$$\Delta \phi = \phi_e - \phi_H$$

$$\frac{d}{dz} \epsilon^2 = 2eH \cos \Delta \phi \quad (4.2)$$

$$\frac{d}{dz} \phi_H = \frac{(\beta^2 - \epsilon)e}{H} \sin \Delta \phi = -\frac{2(\beta^2 - \epsilon)e}{H^2} \cos \Delta \phi \quad (4.3)$$

$$\frac{d}{dz} \phi_e = -\frac{H}{e} \sin \Delta \phi = \frac{2}{e^2} \cos \Delta \phi \quad (4.4)$$

Максвеллийн тэгшитгэлүүдийн аихны интеграл [1] ашиглан H^2 -хэмжигдүүнийг дийлэлектрикийн функцийн утгаар илэрхийлбээс

$$H^2 = (\epsilon_r - \epsilon)(\beta^2 - \frac{\epsilon_r + \epsilon}{2}) + cnst \quad (5)$$

$cnst$ - аихны интегралын тогтмол.

OZ	тэнхлэг	дагуу	урсгал:
$-\frac{1}{2} H e \sin \Delta \phi = cnst, \quad \Delta \phi = \phi_e - \phi_H$			(6)

үүнд $cnst$ - интегралчлалын тогтмол

Дийлэлектрикийн функц ϵ -ийн z-координатаас хамаарах хамаарлыг дараахь интеграл ашиглан олно.

$$z = z_0 - \int_{\epsilon_0}^{\epsilon} \frac{1}{2\sqrt{H^2(\epsilon, \epsilon_r, \beta, cnst)e^2(\epsilon, \epsilon_r) - 4cnst^2}} d\epsilon. \quad (7)$$

H^2 - амплитудын квадрат ϵ -ээр дамжуулж z-ээс хамаарна. ϕ_e, ϕ_H - фазууд ч ялгаагүй,

ϵ -ээр дамжуулж z-ээс хамаарна.

$$\phi_e = -\int \frac{cnst}{e^2 \sqrt{H^2 e^2 - 4cnst^2}} d\epsilon + c_e, \quad (8)$$

c_e - тогтмол

$$\phi_H = -\int \frac{cnst}{H^2} \frac{\beta^2 - \epsilon}{\sqrt{H^2 e^2 - 4cnst^2}} d\epsilon + c_H, \quad (9)$$

c_H - тогтмол

Бид сөрөг керр орчинд тарах гэрлийн стационар ТМ долгионы оронд дийлэлектрикийн функц 4 сүл параметраас хамаарах хамаарлын ихээхэн төвөгтэй шинжилгээ хийсэн. ТЕ долгионых хавигүй хялбар ч гэсэн судалгааг иж шинжтэй болгохын үүди эсэ ТЕ долгионыхыг бид өөрсдийн арга барилаар үйлдэх нь зүйтгээ гэж үзлээ.

ТЕ долгионы амплитудыг олох аргыг аль эрт [2-3] өгүүлэлд мэдээлсэн юм. Бид энэ өгүүллээрээ (7) интегралаар илэрхийлсгэх, $\epsilon_r, \beta, cnst, 4cnst^2$ - дөрвөн сүл параметраас хамаарсан функцийн бүрэн шинжилгээ толилуулж байгаа юм.

$H^2(\epsilon, \epsilon_r, \beta, cnst)$ функц

H^2 - ийг ϵ -ээс хамаарсан $\epsilon_r, \beta, cnst$ - гурван параметртай функц гэж үзэн (5)-г

дараахъ хэлбэртэй бичье.

$$H^2 = \frac{1}{2}(\varepsilon - \beta^2)^2 - \frac{1}{2}(\varepsilon_i - \beta^2)^2 + cnsi \quad (10)$$

$$H^2(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi) \geq 0 \quad (11)$$

байх ε -ийн утгын мужийг тодорхойлох нь төвөггүй. Тэмдэглэл : $c^2 = (\varepsilon_i - \beta^2)^2$ Хэрвээ $cnsi > \frac{1}{2}c^2$ байвал ε -ийн бүх утгал, хэрвээ $cnsi \leq \frac{1}{2}c^2$ байвал ε -ийн $(-\infty, \theta_1]$, $[\theta_2, \infty)$ мужуудад (11) нохцөл биелнэ. Үүнд

$$\theta_1 = \beta^2 - \sqrt{c^2 - 2cnsi} \quad (12)$$

$$\theta_2 = \beta^2 + \sqrt{c^2 - 2cnsi} \quad (13)$$

Хэрвээ $cnsi = \frac{1}{2}c^2$ бол $\theta_1 = \theta_2 = \beta^2$.

$F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)$ функц

Тэмдэглэл

$$F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi) = H^2(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)(\varepsilon_i - \varepsilon) \quad (14)$$

$F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)$ -ийг $\varepsilon_i, \beta^2, cnsi$ гэсэн турван параметртай, ε -ээс хамаарсан функц гэж үзье. Тодорхойлогдох муж нь $H^2 \geq 0$ байх мужийн $\varepsilon \leq \varepsilon_i$ нохцлийг хангах хэсэг болно. (14) бол ε -ийн хувьд куб илэрхийлэл. Түүнийг манай методикоор шинжлэхэд төвөггүй. Энэ функцийн стационар цэгийг ξ гэе. ξ стационар цэг нь $cnsi$ -ын

$$cnsi = cnsi(\xi, \varepsilon_i, \beta) = (\varepsilon_i - \xi)(-2\beta^2 + \frac{\varepsilon_i + 3\xi}{2}) \quad (15)$$

гэсэн утгад үүснэ. $cnsi(\xi, \varepsilon_i, \beta)$ -ийн шинжлэгээнээс үзхэд $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)$ функц нь $cnsi > \frac{1}{2}c^2$ байхад монотонно буурах функц,

$cnsi < \frac{1}{2}c^2$ байхад $cnsi$ -ийн утга бүрд хоёр экстремумийн цэгтэй. Энэ хоёр цэг нь тийн, тах-ийн цэгүүд. Сүүлчийн тохиолд $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)$ функц нь энэ хоёр цэг дээр нутгасан (гурван нугалаатай) куб муруйгаар дүрслэгдэх функц юм. Энэ функц $cnsi \leq \frac{1}{2}c^2$ тохиолд гурван тэг цэгтэй. Тэг цэгүүд нь $\theta_1, \theta_2, \varepsilon_i$, үүнд эхний хоёр хэмшигдүүн (12), (13)-аар тодорхойлогдоно.

Харин $cnsi = \frac{1}{2}c^2$ байхад $\theta_1 = \theta_2$, $\varepsilon = \xi$ гэсэн стационар цэг дээр

$$e^2 = e^2(\xi, \varepsilon_i) = \varepsilon_i - \xi, \quad (16)$$

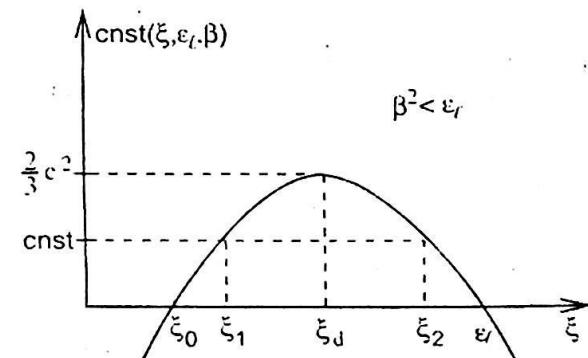
$$H^2 = H^2(\xi, \varepsilon_i, \beta, cnsi(\xi, \varepsilon_i, \beta)) = (\varepsilon_i - \xi)(\xi - \beta^2) \quad (17)$$

$cnsi \leq \frac{1}{2}c^2$ тохиолд $cnsi$ параметрийн оронд ξ параметр хэрэглэх нь тохиромжтой байдаг. $cnsi(\xi, \varepsilon_i, \beta)$ -ийг ξ параметрээс хамаарсан функц гэж үзэж (15) илэрхийлэлийг дараахъ хэлбэртэй бичье.

$$cnsi(\xi, \varepsilon_i, \beta) = -\frac{3}{2}(\xi - \xi_d)^2 + \frac{2}{3}(\varepsilon_i - \beta^2)^2, \quad (18)$$

$$\xi_d = \frac{1}{3}(2\beta^2 + \varepsilon_i)$$

Энэ функцийн бүдүүвч графикийг нэгдүгээр зурагт үзүүлэв.

Нэгдүгээр зураг. $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cnsi)$ функц
 $cnsi > \frac{1}{2}c^2$ байхад стационар цэгтэй. $cnsi < \frac{1}{2}c^2$ байхад $cnsi$ -ийн утга бүрд хоёр стационар цэгтэй.
 $\xi = \xi_1$ -минимумын, $\xi = \xi_2$ -максимумын цэг.
 $\xi_1 < \xi_d$, $\xi_2 > \xi_d$ $\xi = \xi_d$ бол тахийлтын цэг.
 $\xi_1 = \xi_0 = \frac{4\beta^2 - \varepsilon_i}{3}$, $\xi_2 = \varepsilon_i$ цэгүүндээ $cnsi = 0$.

Зурагт $\xi_0 < \varepsilon_i$ (буюу $\beta^2 < \varepsilon_i$) тохиолыг үзүүлжээ.
Хэрээ $\beta^2 > \varepsilon_i$ бол $\xi_0 > \varepsilon_i$ байх болно.

4cos²- параметрийн авч болох утгын муж
(7) интегралд 4cos² параметр тэгээс эхлэн дээш ямарч утга авч болно.

Хавтгай долгио

Зөвхөн $\beta^2 < \varepsilon_i$ тохиолд хавтгай долгио байдаг. ξ максиумын цэг байг, тэхдээ $\xi_{ii} < \xi < \varepsilon_i$ гэе. Хэрвээ $4co^2 = H^2(\xi, \varepsilon_i, \beta, const(\xi, \varepsilon_i, \beta))c^2(\xi, \varepsilon_i) = (\varepsilon_i - \xi)^2(\xi - \beta^2)$ (19)

гэж авбал $\varepsilon = \xi$ цэг нь (7)-ийн интеграндын язгуур утгатай байх тусгаар ганц цэг болчихно. Энэ цэгт хавтгай долгио харгалзана гэлгийг үзүүлье. Учир нь, (16), (17) тоос

$$H = e\sqrt{\xi - \beta^2} \quad (20)$$

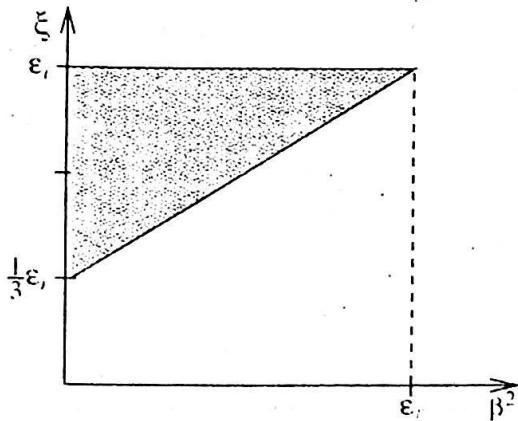
болно. Тэгвэл $\varepsilon = \xi$ тэсэн дижэлектрикийн тогтмолтой орчинд дахь TE хавтгай долгионд H ба e амплитутын хооронд ийм холбоо байдаг. ε нь $\varepsilon = \xi$ тогтмол утгатай учир (4,3) (4,4)-ээс

$$\phi_e = \phi_e(0) + \sqrt{\xi - \beta^2} z \quad (21)$$

$$\phi_H = \phi_H(0) + \sqrt{\xi - \beta^2} z \quad (22)$$

Энэ хоёр бол ε нь $\varepsilon = \xi$ тогтмол утгатай орчин дахь TE хавтгай долгионы фазууд мөн.

Ийнхүү $\xi_{ii} < \xi < \varepsilon_i$ нөхцөл хангах ξ бүрд (15) ба (19)-оөр бодогдсон $const$, $4co^2$ утгуудад тогтвортой TE хавтгай долгио байх нээ. Тогтвортой гэдгийн учир $\varepsilon = \xi$ цэг тусгаар цэг мөн гэлэгт оршино. Хавтгай долгио оршин байх параметруудын хоёр хэмжээст муж бий. Мужийг хоёрдугаар зурагт дүрслэв.

Хоёрдугаар зураг. $\beta^2 = 0$, $\xi = \frac{2\beta^2 + \varepsilon_i}{3}$,

$\xi = \varepsilon_i$ сурван шүүлүүнаар хязгаарлагдсан сурвалжны дотоод цэг бүрд тогтвортой хавтгай TE долгио харгалзана.

Экспоненциаль асимптот бүхий долгио

$\beta^2 < \varepsilon_i$ тохиолд $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, const)$ функцийн миниумын ξ цэг авч үзье. Тэхдээ ξ нь $\beta^2 \leq \xi < \xi_{ii}$ завсарт дурын утга авдаг байг. $4co^2 = (\varepsilon_i - \xi)^2(\xi - \beta^2)$ (23)

гэж авбал (7)-ийн интеграндаад язгуур лор $\varepsilon = \xi$ цэг дээр хоёрдугаар эрэмбийн тэг үүснэ. $H^2(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, const(\xi, \varepsilon_i, \beta))c^2(\varepsilon, \varepsilon_i) - 4co^2 =$

$$-\frac{1}{2}(\varepsilon - \xi)^2(\varepsilon - \varepsilon_2(\xi)) \quad (24)$$

Үүнд, $\varepsilon_2(\xi) = 3\xi_{ii} - 2\xi$.

(7) интеграл элементар авагдана.

$$\varepsilon_2(\xi) - \varepsilon = 3(\xi_{ii} - \xi)/h^2(\frac{\sqrt{6(\xi_{ii} - \xi)(z - z_0)} - u_0}{2}) \quad (25)$$

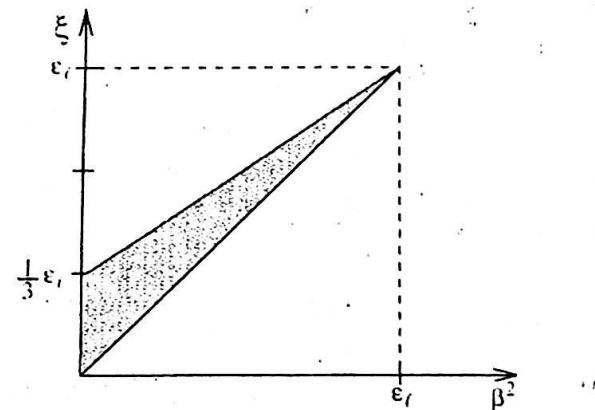
Үүнд

$$u_0 = \ln \left| \frac{\sqrt{\varepsilon_2(\xi) - \xi} - \sqrt{\varepsilon_2(\xi) - \varepsilon_0}}{\sqrt{\varepsilon_2(\xi) - \xi} + \sqrt{\varepsilon_2(\xi) - \varepsilon_0}} \right|.$$

$$\varepsilon_2(\xi) > \varepsilon_0, \quad \varepsilon_0 \neq \xi$$

Энд $z = z_0$ байхад $\varepsilon = \varepsilon_0$ байхаар авчээ.

Экспоненциаль асимптот бүхий долгио оршиши байх параметруудын хоёр хэмжээст мужийг гуравдугаар зурагт дүрслэв.

Гуравдугаар зураг. $\beta^2 = 0$, $\xi = \frac{2\beta^2 + \varepsilon_i}{3}$,

$\xi = \beta^2$ сурван шүүлүүнаар хязгаарлагдсан сурвалжны дотоод цэг бүрд экспоненциаль асимптоттой гүйч долгио ($4co^2 \neq 0$) харгалзана. Гуравдунь $\xi = \beta^2$ шүүлүүн дээрх цэг бүрд экспоненциаль асимптоттой босоо долгио ($4co^2 = 0$) харгалзана.

Зэрэгт асимптот бүхий долгино

$\beta^2 < \varepsilon_i$ тохиол. $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns)$ функцийн $\xi = \xi_d$ гэсэн тахийлтын цэг авч үзье. $cns = \frac{2}{3}c^2$, $4co^2 = \frac{4}{27}c^3$ гэж авбал

$$H^2(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns(\xi_d, \varepsilon_i, \beta))e^2(\varepsilon, \varepsilon_i) = -\frac{1}{2}(\varepsilon - \xi_d)^3 + 4co^2 \quad (26)$$

(7)-оос

$$\varepsilon_d - \varepsilon = \left(\frac{\varepsilon - \varepsilon_0}{\sqrt{2}} + \frac{1}{\sqrt{\xi_d - \varepsilon_0}} \right)^{-2}, \quad \xi_d > \varepsilon_0 \quad (27)$$

Энд $z = z_0$ байхад $\varepsilon = \varepsilon_0$ байхаар авчээ.

ε_0 -параметр

Одоо $4co^2$ параметрийн утгыг $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns)$ функцийн $\varepsilon = \varepsilon_0$ цэг дээрхи утгатай тэнцүү гэж авья. $4co^2 = F(\varepsilon_0, \varepsilon_i, \beta, cns)$. Тэхэд

$$F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns) - 4co^2 = \frac{1}{2}(\varepsilon_0 - \varepsilon)((\varepsilon + g)^2 + s) \quad (28)$$

Үүнд

$$g = \frac{\varepsilon_0 - \varepsilon_i - 2\beta^2}{2} = \frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2} \quad (28a)$$

$$s = \frac{3}{4}\varepsilon_i^2 - \frac{1}{2}\varepsilon_0(\varepsilon_i + 2\beta^2) - \frac{5}{4}\varepsilon_i^2 - \beta^4 + 3\beta^2\varepsilon_i + 2cns. \quad (28b)$$

Дизлектрикийн функци үелэн өөрчлөгддэх долгино

$\beta^2 < \varepsilon_i$ тохиол. $F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns)$ функцийн ξ гэсэн миниумын цэг авч үзье. Миниумийн цэг бүхэн $\xi < \xi_d$ нөхцөл хангах ёстай. Тэхдээ ξ нь миниумын цэг байхын тул cns нь $cns = cns(\xi, \varepsilon_i, \beta)$ томъёогоор бодогдсон байх ёстай.

$4co^2 = F(\varepsilon_0, \varepsilon_i, \beta, cns(\xi, \varepsilon_i, \beta))$ гэж авья. Ингээд $cns, 4co^2$ параметруудын ороонд ξ, ε_0 хоёр параметр хэрэглэгээ. ε_0 -нь куб муруйн лундах нугалааны нэгэн цэгийн абсолюттэй байг. Ийм байхын тулд $\xi \in [\beta^2, \xi_d]$ байх тохиолд ε_0 цэг нь $[\xi, \xi_d]$ интервалд утга авна. $\xi \in [\xi_0, \beta^2]$ байх тохиолд ε_0 цэг нь $[\theta_2(\xi), \xi_d]$ интервалд утга авна, үүнд

$\xi_0 = (4\beta^2 - \varepsilon_i)/3$. Үүнд θ_2 -ийг томъёогоор тодорхойлно. Томъёонд $cns = cns(\xi, \varepsilon_i, \beta)$ гэж тавшиа. Тэхэд

$$F(\varepsilon, \varepsilon_i, \beta, cns(\xi, \varepsilon_i, \beta)) - 4co^2 = \frac{1}{2}(\varepsilon_0 - \varepsilon) \quad (29)$$

$$((\varepsilon + \frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2})^2 + \frac{3}{4}[(\varepsilon_0 - \xi_d)^2 - 4(\xi_d - \xi)^2])$$

холбэрт орно. Үүнийг цааш нь

$$= \frac{1}{2}(\varepsilon - \varepsilon_i)(\varepsilon - b)(\varepsilon - c), c < b < a \quad \text{гэж}$$

бичиж болно.

Үүнд

$$c = -\frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2} - \sqrt{\frac{3}{4}[-(\varepsilon_0 - \xi_d)^2 + 4(\xi_d - \xi)^2]} \quad (30a)$$

$$b = \varepsilon_0$$

$$a = -\frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2} + \sqrt{\frac{3}{4}[-(\varepsilon_0 - \xi_d)^2 + 4(\xi_d - \xi)^2]} \quad (30b)$$

(7) интеграл пэгдүгээр төрлийн эллипсийг интеграл хэмсэх тусгай функცиээр илэрхийлэгднэ.

$$z - z_0 = \sqrt{\frac{2}{a - c}} F(\chi(\varepsilon), p), \quad \varepsilon_0 < \varepsilon \leq a \quad (31)$$

Энд $\varepsilon = \varepsilon_0$ байхад $z = z_0$ байхаар авчээ. Үүнд

$$\chi(\varepsilon) = \arcsin \sqrt{\frac{(a - c)(\varepsilon - b)}{(a - b)(\varepsilon - c)}} \quad \varepsilon \in [\varepsilon_0, a] \text{ завсарт нааш цааш холхиж өөрчлөгдөх бүрд } (z - z_0) \text{ нь}$$

$$\Delta(z - z_0) = \sqrt{\frac{2}{a - c}} F(\chi(a), p) \quad (32)$$

хэмжээгээр нэмэгднэ. Үрвуугаар ε -ийг $(z - z_0)$ -оос үелэх функци гэж тодорхойлж болно. Үеийн хэмжээ нь $2\Delta(z - z_0)$ болно.

Дизлектрикийн функци үелэн өөрчлөгдгүй долгино

(7) интегралыг яаж авах нь интеграндны язгуур доорхи гуравдугаар зэргийн олон гишүүнтэй тэг цэгүүдийн байршилаас хамаарна.

А. гурван өөр бодит тэгтэй байх тохиол. Сая үзсэнээр бол ε нь $[\varepsilon_0, a]$ завсарт нааш цааш холхиж өөрчлөгдөх долгио бий. ε нь $\varepsilon \leq c$ хязгаард үргэлж орших долгио бас бий. Энэ долгиог дүрслэхийн тулд (28)-д ε_0 -ийг куб муруйн гурван нугалааны зүүн нугалааны нэгэн шэгийн абсцисс гэж үзье. ε_0 гурван тэгийн хамгийн бага нь. Ийм байхын тулд

$$\beta^2 < \varepsilon_1 \text{ тохиолд}$$

Хэрвээ ξ цэгийг $[\beta^2, \xi_d]$ интервалаас авбал ε_0 цэгийг $(\varepsilon_1(\xi), \xi)$ интервалаас авах, хэрвээ ξ цэгийг β^2 -аас багаар авбал ε_0 цэгийг $(\varepsilon_1(\xi), \theta_1(\xi))$ интервалаас авах хэрэгтэй. Үүнд $\varepsilon_1(\xi) = -\xi_d + 2\xi$, $\theta_1(\xi)$ нь (12) томъёогоор тодорхойлогдоно, томъёонд $c_{nst} = c_{nst}(\xi, \varepsilon_1, \beta)$ гэж тавина.

$$\beta^2 > \varepsilon_1 \text{ тохиолд}$$

Хэрвээ ξ цэгийг $(\varepsilon_1, \frac{\beta^2 + 2\varepsilon_1}{3})$ интервалаас авбал ε_0 цэгийг $(\varepsilon_1(\xi), \varepsilon_1)$ интервалаас авах, хэрвээ $\xi = \varepsilon_1$ байвал ε_0 цэгийг $(\varepsilon_1(\xi), \varepsilon_1)$ интервалаас авах, хэрвээ $\xi < \varepsilon_1$ байвал ε_0 цэгийг $(\varepsilon_1(\xi), \theta_1(\xi))$ интервалаас авах хэрэгтэй. Үүнд $\varepsilon_1(\xi) = -\xi_d + 2\xi$, $\theta_1(\xi)$ нь (12) томъёогоор тодорхойлогдоно, томъёонд

$c_{nst} = c_{nst}(\xi, \varepsilon_1, \beta)$ гэж тавина. ξ, ε_0 утгуудыг энд дурдсан хязгаарлалтанд захицуулан авбал (30) томъёог хэрэглэж болно. Тэхдээ

$$c = \varepsilon_0 \quad (33a)$$

$$b = -\frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2} \quad (33b)$$

$$\sqrt{\frac{3}{4}[-(\varepsilon_0 - \xi_d)^2 + 4(\xi_d - \xi)^2]}$$

$$a = -\frac{\varepsilon_0 - 3\xi_d}{2} + \sqrt{\frac{3}{4}[-(\varepsilon_0 - \xi_d)^2 + 4(\xi_d - \xi)^2]} \quad (33c)$$

Гэж авна. (7) интегралыг

$$z = z_0 + \frac{1}{\sqrt{2}} \int_{\varepsilon_0}^{\varepsilon} \frac{1}{\sqrt{(c-\varepsilon)(\varepsilon-b)(\varepsilon-a)}} d\varepsilon, \quad \varepsilon < \varepsilon_0 \quad (33)$$

гэж шинэчлэн бичье. Интегралыг авбал

$$z = z_0 + \sqrt{\frac{2}{a-c}} F(\gamma(\varepsilon), p), \quad (34)$$

$$\gamma(\varepsilon) = \arcsin \sqrt{\frac{c-\varepsilon}{b-\varepsilon}}, \quad p = \sqrt{\frac{a-b}{a-c}} \quad (34a)$$

Б. Гурван тэгийн хоёр нь давхар байх тохиол.

Давхар биш тэгийг ε_0 гэс. ε_0 нь давхар тэгэсээ зүүн тийш оршино.

ξ цэг $F(\varepsilon, \varepsilon_1, \beta, c_{nst})$ функцийн миниумын цэг байг.

$$\beta^2 < \varepsilon_1 \text{ тохиолд}$$

$\xi < \xi_d$. Энд $\varepsilon_0 = \varepsilon_1(\xi)$ гэж авна. Үүнд $\varepsilon_1(\xi) = -\xi_d + 2\xi$.

$$\beta^2 > \varepsilon_1 \text{ тохиолд}$$

$\xi \leq \frac{\beta^2 + 2\varepsilon_1}{3}$ байг. Бас $\varepsilon_0 = \varepsilon_1(\xi)$ гэж авна.

Эдгээр хязгаарлалтанд тохицуулан c_{nst} -ыг (15), аар тодорхойлоод

$4co^2 = F(\varepsilon_0, \varepsilon_1, \beta, c_{nst}(\xi, \varepsilon_1, \beta))$ гэж авбал

$$F(\varepsilon, \varepsilon_1, \beta, c_{nst}(\xi, \varepsilon_1, \beta)) - 4co^2 = \frac{1}{2}(\varepsilon_0 - \varepsilon)((\varepsilon_m - \varepsilon)^2, \quad \dot{\varepsilon}_m = 2\xi_d - \xi \quad (35)$$

болно. $\varepsilon \leq \varepsilon_0 < \xi < \xi_d < \varepsilon_m$ (7) интегралаас

$$\varepsilon = \varepsilon_0 + a \cdot \operatorname{tg}^2[(z - z_0) \sqrt{-\frac{a}{2}} - \operatorname{arctg}(\sqrt{\frac{\varepsilon_d - \varepsilon_0}{a}})] \quad (36)$$

Үүнд $a = \varepsilon_0 - \varepsilon_m < 0$. $z = z_0$ байхад

$\varepsilon = \varepsilon_d$ ($\varepsilon_d < \varepsilon_0$) гэж үзжээ.

В. Гурван тэгийн нэг нь бодит байх тохиол. Бодит тэгийг ε_0 гэе. ε_0 -ийн утгыг нэг параметрээр авьяа. ε_0 нь ганц бодит тэг байхын тулд c_{nst} буюу ξ параметрийн огөгдсөн утганд тодорхой хязгаарын лотор утга авах ёстой. Тэрхүү хязгаарыг олж тогтоовоос:

1. $c_{nst} > \frac{2}{3}c^2$ байхад β^2 -ын алж утганд

ξ параметр оруулах боломжгүй. ε_0 нь ε_1 -тэй тэнцүү буюу бага ямарч утга авч болно. $\varepsilon_0 \leq \varepsilon_1$.

$$\beta^2 < \varepsilon_1 \text{ тохиолд}$$

2. $c_{nst} = \frac{2}{3}c^2$ байхад $\varepsilon_0 \leq \varepsilon_1$. Гэхдээ $\varepsilon_0 \neq \xi_d$

3. $c_{nst} < \frac{2}{3}c^2$ байхад c_{nst} -ийн оронд миниумын цэг ξ -ийг параметрээр авна.

$\xi < \xi_d$. Тэхэд $\varepsilon_0 < \varepsilon_1(\xi)$. Үүнд.
 $\varepsilon_1(\xi) = -\xi_d + 2\xi$. Хэрвээ $\beta^2 < \xi < \xi_d$ бол бас
 $\varepsilon_2(\xi) < \varepsilon_0 \leq \varepsilon_1$ байж болно, үүнд
 $\varepsilon_2(\xi) = 3\xi_d - 2\xi$.

$\beta^2 > \varepsilon_1$ тохиолд

4. $c_{nst} < \frac{2}{3}c^2$ байхад максиумын ξ цэгийг параметрээр авна. $\xi_d < \xi$. Энд зөвхөн $\beta^2 \leq \xi$ нохцөл хангах ξ цэгүүдийг авч үзэх хэрэг гардаг. Энд $\varepsilon_0 \leq \varepsilon_1$, үүнд $\varepsilon_1 = 3\xi_d - 2\xi$.

1..2. тохиол тус бүрд (28)-ын c_{nst} , ε_0 хоёр параметрд 1..2.-д заасан хүрээнд утга өгнө.

3..4. тохиол тус бүрд (29)-ын ε_0 параметрд эдгээр тохиол тус бүрд заасан хязгаарын хүрээнд утга өгнө. Харин (29)-ын c_{nst} -д (15) томъёогоор бодсон утгыг тавина. Энд $s > 0$ байна. (7)-д интегралын өмнөх тэмдгийг эсрэгээр солисны лараа интегралыг авбал

$$z - z_0 = -\frac{1}{\sqrt{2p}} F(2 \cdot \operatorname{arclg}(\sqrt{\frac{\varepsilon_0 - \varepsilon}{p}}), \sqrt{\frac{p + g + \varepsilon_0}{2p}}). \quad (37)$$

Үүнд

$$\varepsilon < \varepsilon_0, \quad p = \sqrt{(g + \varepsilon_0)^2 + s}, \quad (38)$$

g, s – ийн илэрхийлэлийг (29)-өөс үзнэ үү.

Дүгнэлт

Сөрөг керр орчинд тарах гэрийн стационар TE цахилгаан соронзон долгионы оронгийн

амплитудууд дизэлектрикийн функцийн илэрхийлэгддэг. Дизэлектрикийн функцийн координатаас хамаарах хамаарлыг тодорхойлох квадратур томъёо [2-3] дөрвөн сул параметр агуулдаг. Бид эдгээр параметруудын утгын огторгуйнуудыг дэд огторгуйнуудад хувааж үүссэн дэд огторгуй тус бүрийн хэмжээн дээр дизэлектрикийн функцийн координатаас хамаарах өвөрмөц хамаарлыг тогтоов. TM долгионоос ялгарах нэг онцлог нь гэвэл энд уг хамаарал олон утгатай биш байлаа.

Ном зүй

1. Очирбат Г.. Препринт ОИЯИ, 1996, Р17-96-382, Дубна.
2. Каплан А. Е., Письма в ЖЭТФ, 1976, Т24, с 132-137
3. Leung K. M., Ling R. I., Phys.Rev., 1989, В 39., Р.3590

Выводы

Амплитуды электромагнитных полей световых TE волн в дефокусирующем керр-среде выражаются через дизэлектрическую функцию. Квадратурная формула для зависимости дизэлектрической функции от координаты [2-3] содержит четыре свободных параметра. Нам удалось разложить пространство значений этих параметров на такие подпространства что в каждом из них вид зависимости дизэлектрической функции от координаты имеет свою специфическую форму. В отличие от TM волни здесь не имеет места многозначности.